

20040 Geografie Evropy

Středoevropské země

Německo, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Rakousko

Maďarsko, Slovensko, Polsko

Litva, Lotyšsko, Estonsko

Antonín Věžník

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Německo, Švýcarsko,
Lichtenštejnsko, Rakousko**

Spolková republika Německo 1

- 82,5 milionů obyvatel, 230 obyv. / km²
- Severoněmecká nížina, splavné řeky
- přístavy na pobřeží, Balt i Severní moře
- Středoněmecká vysočina – dobrá doprava
- Alpy, bariéra s Jižní Evropou, Brenner
- po Rusku druhý nejlidnatější stát Evropy
- velmi husté osídlení v průmyslových obl.
- urbanizace – okolo 90 % žije ve městech
- menšiny: Dánové, Lužičtí Srbové, Turci,...
- demografické proměny, rozdělené? Německo
- lepší životní úroveň je stále na západě, migrace
- religiozita (sever – jih), historické souvislosti, muslimové (růst, vliv tradice rodiny, konflikty)

Spolková republika Německo 2

- zemědělství, obiloviny, brambory, cukrová řepa, zelenina, chmel, víno, chov prasat a skotu, vývoz – mléko a cukr
- vytěžené= zdroje nerostného bohatství
- hnědé uhlí – oblast Lužic a Halle...energetika
- černé uhlí – Porúří, zemní plyn – Severní moře
- konkurenceschopné německé strojírenství
- rozvoj elektrotechnického průmyslu, komunikačních technologií
- široký chemický průmysl, důl. i potravinářství
- jedna z nejhustějších železničních i sil. sítí v Evropě
- námořní, říční i letecká doprava, rozvoj služeb, VaV
- nezaměstnanost srovnatelná s ČR, východní země problém

Spolková republika Německo - regiony

- 16 spolkových zemí (úroveň NUTS 1), Berlín
- federalizmus, vazba na historické kontexty, identity
- **Bayern**, římsko-katolictví, Alpy, tradice, vysídlení
- München a Nürnberg (průmyslová odvětví)
- s ČR sousedí kraje Oberpfalz (Regensburg), Niederbayern (Passau), Oberfranken (Bayreuth a Bamberg), počet obyvatel i hustota vyšší než v ČR
- **Baden – Württemberg** – Stuttgart (auta)
- Černý les (CR, hl. lázně)
- údolí Rýna, Neckar – vinařská oblast
- obchodní centrum: Mannheim, univerzita: Heidelberg

Spolková republika Německo - regiony

- **Saarland** – těžba uhlí, reg. při Francii, Saarbrücken
- **Rheinland/Pfalz** – Mosel, vinařská oblast, Mainz
- **Hessen** – Wiesbaden, Frankfurt am Mein (finance)
- **Nordrhein/Westfalen** – průmyslová centra
- Ruhrgebiet: Duisburg, Essen, Dortmund, Bochum...
- mimo: Münster, Köln a. R., Bonn, Aachen, Düsseldorf.
- žije zde 18 mil. Obyvatel, hustota cca 530 o./km²
- **Niedersachsen** – úrodná půda/vřesoviště, rašeliniště, marše, poh. Harz, Hannover a Wolfsburg
- **Bremen** – řeka Weser, hansovní město, Bremerhaven
- **Hamburg** – 2. v Německu, významné hansovní město

Spolková republika Německo - regiony

- **Schleswig-Holstein** – skot, cukrovka, obiloviny
- severofríské ostrovy (CR), Kiel a Lübeck
- **Mecklenburg-Vorpommern** – jezera, rašeliniště
- ostrovy k rekreaci, Rügen, zemědělství, lesnictví
- **Brandenburg** – Potsdam, Cottbus – lužická pánev
- **Sachsen-Anhalt** – devastace těžbou hnědého uhlí
- Magdeburg, Halle, intenzivní zemědělství
- **Thüringen** – kopcovitá s malými městy, Durýnský les pro cest. ruch (CR), Erfurt, Jena, Weimar
- **Sachsen** – s nížinný, jih Krušné hory, Dresden
- dále Leipzig a Chemnitz
- **Berlin** – veřejné státní služby, inst. metropole

Švýcarsko

- poloha, rozloha, nejvýše položený stát v Evropě
- ledovce, důl. Švýcarská plošina, pohoří Švýcarský Jura
- alpské řeky (energetika), průsmyky (doprava)
- 7 mil. obyv., hustota 177 obyvatel na km²
- národní jazyky: němčina, francouzština, italština a rétorománština (až v r. 1996), kantony
- získání švýcarské národnosti je dlouhý a složitý proces
- římskokatolictví, význam reformovaných církví
- malé nerostné bohatství, stát je bohatý – lidé, specializace, vysoká přidaná hodnota, finančnictví
- Alusuisse, Roche, Nestlé...CR
- mezinárodní instituce, důvěryhodné banky, neutralita

Švýcarsko - regiony

- spíše federace, nežli konfederace (polo-)kantonů
- každý vlastní parlament, vládu, soudy, zákony, rozpočet i ústavu
- NUTS 2 – **Région lémanique**: Geneve, Lausanne
- **Espace Mittelland** – Bern, francouzština i němčina, Neuchatel a Fribourg
- **Nordwestschweiz** – Basel, farmacie a biotechnologie
- **Zürich** – finanční a obchodní centrum
- **Ostschweiz** – Sankt Gallen, průmysl, CR – Davos
- **Zentralschweiz** – okolí Vierwaldstättersee, Luzern
- **Ticino** – italština, vinná réva, tabák, CR – Locarno, Lugano, Bellinzona, jezera – di Maggiore

SCHWEIZ

Kantone und ihre Hauptorte

DEUTSCHLAND

FRANKREICH

ÖSTERREICH

LIECHTENSTEIN

ITALIEN

www.maps.world.com

- - - Staatsgrenze
- Kantonsgrenze
- ★ Schweizer Hauptstadt
- Hauptort

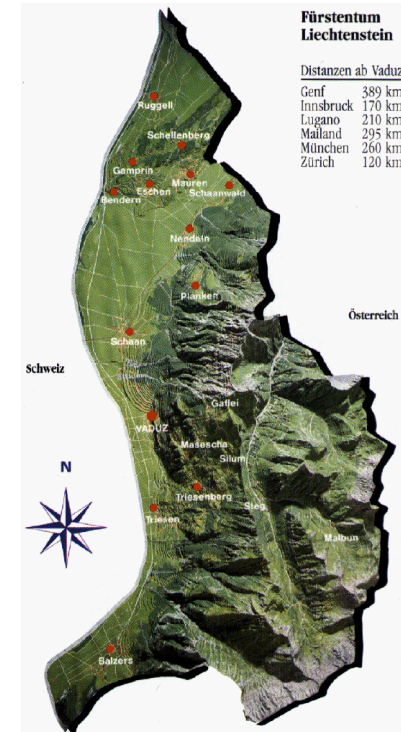
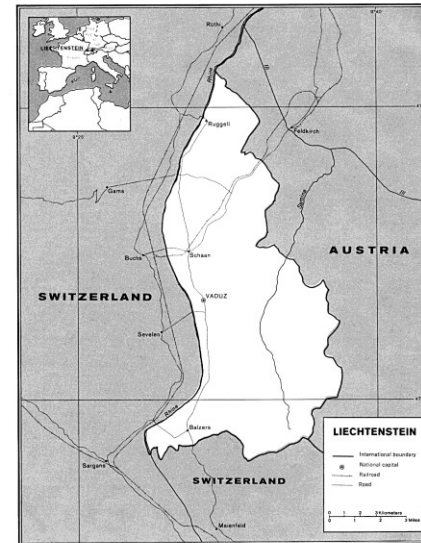
SCHWEIZER KANTONE

AG Aargau	BE Bern	JU Jura	SH Schaffhausen	TG Thurgau
AR Appenzell Ausserrhododien	FR Freiburg	LU Luzern	SZ Schwyz	UR Uri
AI Appenzell Innerrhododien	GE Genf	NE Neuenburg	SO Solothurn	VD Waadt
BL Basel-Landschaft	GL Glarus	NW Nidwalden	SG St. Gallen	VS Wallis
BS Basel-Stadt	GR Graubünden	OW Obwalden	TI Tessin	ZG Zug
				ZH Zürich

Karte nicht maßstabsgetreu
Copyright © 2006 Compare Infobase Limited

Lichtenštejnsko

- knížectví
- se Švýcarskem má celní i měnovou unii
- Vaduz – finanční středisko
- němčina, římskokatolické náboženství
- liberální daňové zákony, finanční ráj, profituje z trvalých pobytů bohatých lidí
- cestovní ruch, emise zvláštních známek, ale i využívání technologií s vysokou přidanou hodnotou
- podobně jako Švýcarsko má velmi důležitou dopravní polohu
- více než 30 % obyvatel jsou cizinci

Rakousko

- *hydroenergetický potenciál (jádro NE!, ?)*, podobně jako další alpské země – cestovní ruch
- magnezit, kamenná sůl
- land use: dominance luk a pastvin, lesních porostů
- mimoprodukční funkce zemědělství
- výrazná religiozita – římskokatolická církev
- význam venkovského osídlení, význam Vídně, federace
- vysoce kvalifikovaná pracovní síla, funkční institucionální zajištění
- veřejný sektor: spolkový či zestátněný
- zestátněné průmyslové podniky po válce motorem, postupně dotováno, udržování zaměstnanosti, privatizace, SME – orientace na export, transit

Rakousko - regiony

- spolkové země
- **Wien** – kulturně-společenská světová metropole
- mezinárodní organizace – OSN, IAEA, OPEC, služby
- **Niederösterreich** – při Vídni dynamický terciér, okraje marginální území, správa Sankt Pölten
- **Oberösterreich** – export. průmysl, Linz – Wels – Steyr
- Salzkammergut
- **Burgenland** – zemědělství, CR Neusiedlersee, Eisenstadt
- **Steinmark** – zalesněné, Graz, automobilový průmysl
- **Kärnten** – exportní dřevozpracující průmysl, Klagenfurt
- **Salzburg** – CR, finančnictví, rozvoj venkova
- **Tirol** – CR, Innsbruck a Kitzbühel, průsmyk Brenner
- **Vorarlberg** – charakteristiky viz Lichtenštejnsko, Bregenz

Republic of Austria

A

www.PlanetWare.com

VOR-
ARLBERG

Bregenz

TYROL

Innsbruck

© Baedeker

Salzburg

SALZBURG

Lienz

UPPER
AUSTRIA

Linz

LOWER
AUSTRIA

VIENNA

St. Pölten

Eisenstadt

BURGEN-
LAND

STYRIA

Graz

CARINTHIA
Klagenfurt

— Provincial boundaries

www.PlanetWare.com

A decorative border at the top and left sides of the page, consisting of various colored shapes in shades of blue, green, and yellow.

Mađarsko
Slovensko
Polsko

Maďarsko

- Trianonská smlouva, Maďarsko vs. Uhry
- úrodná půda, zemědělství, převládají roviny
- hliník, význam vody – Dunaj, Tisza, CR – Balaton
- počet obyv. srovnatelný s ČR, vyšší rozloha, nižší hustota
- národnostně homogenní, okolní státy hodně Maďarů
- problematické zahraniční vztahy
- emigrace – Rakousko, Německo, Francie, Velká Británie, imigrace – Rumunsko, Ukrajina
- římský katolíci převažují, dále kalvinisté
- radiální uspořádání dopravních sítí, centrum Budapešť
- počátkem 90. let otevření zahraničním investorům, dluh
- rozvoj: západ – východ, postup od starých států EU

Maďarsko - regiony

- 20 žup (NUTS 3), 7 plánovacích regionů (NUTS 2)
- metropolitní region **Közép-Magyarország** (Střední Maďarsko)
- více než ¼ pracovních příležitostí, lázeňství, průmysl – Pešť (velmi různorodý), CR – hrad Visegrád
- **Közép-Dunántúl** - Székesfehérvár, Veszprem – bauxit
- **Nyugat(Z)-Dunántúl** – Győr, významný rozvoj
- **Dél(J)-Dunántúl** – Pécs, černé uhlí a uran, Paks – jaderná elektrárna
- **Észak(S)-Magyarország** – víno – Tokaj, hory, Miskolc
- strukturální problémy, hutnictví železa, výrazná recese
- **Észak(S)-Alföld(Velká uherská nížina)** – Debrecen, Szolnok, CR – puszty – Hortobágy (stepní krajina)
- **Dél(J)-Alföld** – jihovýchod státu, Szeged, ropa, zemní plyn

Slovensko

- severní, většinou hornatá historická část Uher
- strategická hranice s Maďarskem, Dunaj – Ipeľ
- velkomoravská tradice, historické město Nitra
- vysoká lesnatost, hodně lidí žije v kotlinách
- rudy jsou již většinou vytěženy, ropa a zemní plyn, Záhoří
- 2. místo v Evropě za Ruskem v těžbě magnezitu
- významná, ale rozptýlená menšina Romů (Východní Slovensko)
- dominantní římsktí katolíci, střed – evangelíci, východ – řečtí katolíci
- transformace, československá zkušenost (1968 federace)
- jedna z nejrychleji rostoucích ekonomik v nové EU
- vysoká nezaměstnanost a bída na středním a východním Slovensku, Bratislava relativně velmi prosperujícím regionem
- jádro - Jaslovské Bohunice a Mochovce, budoucnost dopravy
- vývoz: Volkswagen, U.S. Steel a Slovnaft

Slovensko - regiony

- 1996 nové kraje (NUTS 3, přiznána i samospráva), pro EU nutné sdružení (NUTS 2), i nové okresy
- **Bratislavský kraj** – Bratislava a příměstská zóna
- intenzivní vazba Bratislavy s Vídní, excentricita, Dunaj, chemický a elektrotechnický průmysl, high-tech, vinařská oblast – Malé Karpaty, terciér
- **Západné Slovensko** – Trnavský, Trenčínský a Nitrianský kraj, zemědělství i průmysl, Trnava – auta, „Řím“ – římskokatolická církev, Trenčín – Váh, Nitra – nejstarší na Slovensku - veletrhy, jaderné elektrárny, maďarská menšina
- **Středné Slovensko** – Žilinský a Banskobystrický kraj, hornická tradice, těžký průmysl, mincovnictví, dřevo, hliník
- **Východné Slovensko** – Prešovský a Košický kraj, Košice soudní centrum Slovenska, metalurgie, strojírenství
- Prešov (3. největší město na Slovensku), Prešovský kraj – chemie, CR – Tatry, Slovenský ráj i Slovenský kras

Kraje Slovenska

Polsko (Rzeczpospolita Polska)

- geografickou polohou podobné sousednímu Německu
- monotónní roviny a pahorkatiny, většinou nížinné
- významná modelace pevninským zaledněním (CR)
- relativně dobré (horší než u nás vlivem klimatu, nikoliv nadmořské výšky) podmínky pro zemědělství
- jižní Polsko – půda vyvinutá na spraších, úrodné
- těžba rud mědi a černého uhlí (nejvíce v Evropě, protože Rusko své zásoby těží v asijské části), Zn,...
- dále těžba kamenné soli, síry, hnědého uhlí, stříbra
- Bělověžský prales, lesní komplex u Varšavy
- nynější polské hranice se formovaly až po druhé světové válce a odpovídají prvotnímu formování Polska, i přes jeho posun na západ oproti 500 let historie (viz úvod, vazby na Litvu, Ukrajinu, boj s Německem a Ruskem)

Polsko

- 38 mil. obyvl., 313 tis. km², 122 obyvl./ km²
- vyšší porodnost než okolní státy, p. obyvatel výrazně utrpěl válkami, kterých se Polsko účastnilo, případně ve kterých figurovalo, vliv pogromů (polských) na Židy
- národnostně homogenní, výrazná římskokatolická církev
- Warszawa, konurbace průmyslových měst Horního Slezska
- Polsko se dlouhodobě musí vyrovnávat s emigrací, do Francie, USA, v současnosti po vstupu do EU do GB
- nadprůměrně významné zemědělství a těžký průmysl
- zemědělství extenzivní, skrytá nezaměstnanost, hlavně východ
- vysoká nezaměstnanost, daňový systém zvýhodňuje zemědělskou produkci, vyšší inflace

Polsko - regiony

- 16 velkých vojvodství (województwa), původně 49
- názvy odvozené od historických zemí, knížectví (historická)
- **Województwo Zachodniopomorskie** – Szczecin
- **Województwo Pomorskie** – přístavy Gdaňsk a Gdynia
- **Woj. Warmińsko-Mazurskie** – Mazurská jezerní plošina
- **Woj. Kujawsko-Pomorskie** – Bydgoszcz, Toruń (univerzita)
- **Woj. Lubuskie** – příhraniční oblast při řece Odře
- **Woj. Wielkopolskie** – původně ohnisko polské státnosti, Poznań, veletržní město, průmysl i zemědělství
- **Woj. Łódzkie** – Łódź, 2. největší město, textilnictví
- **Woj. Mazowieckie** – metropolitní region státu, hlavní město Warszawa, po 2. světové válce zcela nové město, VaV, školství, kultura, rozvinuté různé druhy průmyslu, rafinérie ropy - Płock

Polsko - regiony

- **Woj. Podlaskie** – severovýchodně od hlavního města, málo center, nízká hustota osídlení, jedině zemědělství
- **Woj. Lubelskie** – východ státu, pouze tradiční intenzivní zemědělství
- **Woj. Dolnośląskie** – těžba mědi a zpracování měděných rud, střediskem hist. německá Wrocław (Breslau)
- **Woj. Opolskie** – sousedství s naším Jesenickem, Osoblažskem, podobné charakteristiky, německá menšina
- **Woj. Śląskie** – průmyslové Horní Slezsko, sousedství s Ostravskem a de facto stejné geografické charakteristiky, kvalitní černé uhlí, energetika, daleko větší rozsah, hutnictví železa, olova i zinku, strojírenství, chemie
- Katowice, Gliwice, Sosnowiec, Rybnik,... /*Zakopane
- **Woj. Małopolskie** – Kraków (3.), CR!, Podhale – Tatry*
- **Woj. Świętokrzyskie** – pahorkatiny Varšava – Krakow, Kielce
- **Woj. Podkarpackie** – východo-karpatské podhůří, síra, zemní plyn, ropa, spojení Polska s Ukrajinou (Lvov)

Polsko
Polska

A decorative border at the top and left sides of the page, consisting of various colored shapes in shades of blue, green, and yellow.

Litva
Lotyšsko
Estonsko

Litva (Lietuva)

- rod Jagellonců, bohatá a významná historie
- přístav Klaipeda (Memel), původně německý
- roviny, zemědělství, jantar, rozloha: 61 tis. km²
- 3,5 mil. obyvatel, hustota: 53 obyv. na km²
- Litevci, Poláci, Rusové (po rozpadu SSSR exkludovaní)
- Kaunas (hist. hl. město), Vilnius nyní- původně Wilno (POL)
- římskokatolická víra, litevština, písmo ovlivněno Husem
- významné zemědělství, služby, méně významný průmysl
- jaderná elektrárna Ignalina, zásobuje téměř celé území
- kvůli typu reaktoru – černobylský – do r. 2009 odstavit
- přes Kaunas a Vilnius vede silniční spojení Kaliningradské oblasti s Ruskem (problém Schengen)
- území států lze rozdělit etnograficky, Litva jako 1 region

Lotyšsko (Latvia)

- chudé půdy, živočišná výroba v zemědělství
- rovinaté území, převažují nížiny, řeka Daugava – elektrárny
- vedení ruského ropovodu do přístavu Ventspils
- rozloha: 65 tis. Km², 2,3 mil., 36 obyv. na km²
- 2/3 obyvatel Lotyši, 1/3 Rusové (exkluze, ne-občan)
- 1/3 luteráni, 1/3 řím. kat., 1/5 pravoslavní Rusové
- Riga je dlouhodobou imigrační oblastí Lotyšska
- Riga pro SSSR měla strategický význam, Balt
- sporné hranice s Ruskem, velmi špatné vztahy
- vývoz všech republik: GB, Německo, Švédsko
- dovoz: Rusko!, Německo, Finsko, mezi sebou
- podobně jako Budapešť má Riga radiální síť
- u Rigy jsou mořské lázně – Jurmala, správa: V – Daugavpils, Z- Liepaja (Daugava = Západní Dvina)

LATVIA
Political Map

LEGEND	
---	International Boundary
---	Province Boundary
■	National Capital
□	Province Capital

Map not to Scale

Estonsko (Eesti Vabariik)

- ostrovy Hiiumaa a Saaremaa
- značná část hranice s Ruskem: Čudské jezero (Peipsi Järv) a po řece Narvě (strategická)
- rovinaté území, převažují nížiny, pobřežní sráz
- energetika – hořlavé břidlice! – těžba u města Narva
- spalování u města Kohtla-Järve
- chudé půdy, živočišná výroba v zemědělství
- rozloha: 45 tis. Km², 1,4 mil., 30 obyv. na km²
- 2/3 obyvatel Estonci, 1/3 Rusové, naturalizace
- 50 % luteráni, 50 % pravoslavní
- dominuje hlavní město Tallinn (30 %), univerzita Tartu
- venkov – rozptýlené zemědělské usedlosti, námořní oblasti
- příliv zahraničních investic ze Švédska a Finska
- zahraniční obchod přeorientován z Ruska na Finsko
- nízké zadlužení, vyrovnané státní rozpočty, euro

BALTIC
SEA

- National Capital (399,000 in 2007)
- over 100,000
- over 50,000
- over 10,000
- other main city
- other city
- Chief town of district

ESTONIA
0 km 15 30 45 km
© 2009 Ezilon.com All Right Reserved

Děkuji za pozornost.

Geoinovace